

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในเรื่องความเจริญเติบโต มั่งคั่ง และทันสมัย ทำให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นผลจากการที่ประเทศเปิดรับเอาระบบเศรษฐกิจเสรีทุนนิยมเข้ามาโดยละเอียดลออการคำนึงถึงโครงสร้างพื้นฐานของสังคมไทย การพัฒนาดังกล่าวจึงเป็นไปอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้ประเทศชาติประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น วิกฤติการทางการเงิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคม การหลงไหลในความทันสมัย การบริโภคนิยมที่หลากหลาย สังคมไทยปัจจุบันจึงอยู่ในภาวะวิกฤตเพราะความไม่สมดุลของการพัฒนาที่ทำให้เกิดความไม่ยั่งยืน ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุที่ทำให้คนตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม (สมพร เทพสิทธา, 2541, หน้า 6) ในยุคข่าวสารข้อมูลมีการพัฒนาใช้สื่อโฆษณาและเทคนิคทางการตลาดใหม่ ๆ มาช่วยในธุรกิจการขายสินค้าให้ประสบความสำเร็จทางการตลาดคือสินค้าที่เชื่อมโยงมิติแห่งจินตนาการ ความคิดฝัน และความทะยานอยากของผู้บริโภคเข้ากับภาพลักษณ์ของสินค้า การโฆษณามักทำให้ผู้บริโภคเชื่อว่าสินค้านั้นจะทำให้ตนเองมีเอกลักษณ์ เช่น สโลแกนที่ว่า “เอกลักษณ์ของเอกบุรุษ” (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2543, หน้า 17) สุราต่างประเทศที่มีราคาแพงเป็นที่นิยมในหมู่คนทำงานและกลุ่มวัยรุ่น ในกลุ่มวัยรุ่นมักรับเอารูปแบบการบริโภค เช่น การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย การแต่งกาย การเลียนแบบดารา นักร้อง การใช้ภาษา ฯลฯ มาใช้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากวัยรุ่นมีลักษณะนิสัยชอบเลียนแบบเพื่อนฝูง อยากรู้ อยากลอง (สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม, 2513, หน้า 12) และมีความขบขึงขังใจน้อยกว่าคนทั่วไป ในกรณีที่ไม่สามารถหาเงินมาจับจ่ายซื้อของได้ด้วยวิถีทางที่สังคมยอมรับ หรือถูกกฎหมายแล้ว ก็จะหันไปใช้ช่องทางที่ผิดกฎหมายหรือช่องทางที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การก่ออาชญากรรม ฉกชิงวิ่งราว จี้ปล้น หากเป็นผู้หญิงก็ขายบริการทางเพศ (กาญจณา แก้วเทพ, 2540, หน้า 186) เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่อ่อนประสบการณ์ชีวิต จึงทำให้รับเอาข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ อย่างไม่รู้เท่าทัน ทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการใช้สารเสพติด การทะเลาะวิวาท การขายบริการทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร การทำแท้ง การเที่ยวกลางคืน ฯลฯ เป็นต้น

วิกฤตแห่งสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงแข่งขันสูง เป็นผลทำให้แรงงานส่วนหนึ่งจากชนบทและคนหนุ่มสาวที่หลงใหลความทันสมัยและบริโภคนิยม เกิดการทิ้งไร่นา (เศรษฐสยาม, 2540, หน้า 11) ออกมาขายแรงงานในเขตเมือง ประกอบกับพ่อแม่ผู้ปกครองได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในตัวเมืองที่มีการกระจุกตัวของสถาบันการศึกษาหลายแห่ง ดังปรากฏว่านักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่มีถึง 38,222 คน และคิดเป็นร้อยละ 11 ของจำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งจังหวัด (ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2543, หน้า 11) เชียงใหม่นอกจากมีสถาบันการศึกษาหลายแห่งแล้วยังมีความทันสมัยในรูปแบบต่างๆ มากมาย รวมทั้งแหล่งบันเทิงที่มีให้เห็นหลายแห่ง ดังนั้น การที่วัยรุ่นเข้ามาพักอาศัยในเมืองทำให้มีอิสระในการดำเนินชีวิต เนื่องจากห่างไกลจากการควบคุมของพ่อแม่ผู้ปกครอง วัยรุ่นปัจจุบันจึงบริโภคความทันสมัย ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารระหว่างกัน บางครั้งมีการใช้สัญลักษณ์เฉพาะที่ทำให้เข้าใจความหมายซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืนที่มักมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม มีการสื่อสารเพื่อให้คนอื่นรับรู้และเข้าใจความหมายเฉพาะบางสิ่งบางอย่าง เช่น การใช้ภาษาพูดที่เป็นที่เข้าใจเฉพาะกลุ่ม การชูแก้วเครื่องดื่มขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้ฝ่ายตรงข้ามรู้ว่าตนเองสนใจ การส่งเครื่องดื่มที่มีราคาแพงเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเองมีระดับ มีฐานะทางเศรษฐกิจดี การเจาะหูของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเป็นเกย์สามารถบ่งบอกได้ว่าเป็นเกย์คิงส์หรือเกย์ควีน หรือในกรณีกลุ่มวัยรุ่นที่ขายบริการทางเพศจะใช้สัญลักษณ์โดยการชูนิ้วมือเพื่อตกลงราคาค่าบริการ การใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน เช่น การชวนกันไปเที่ยวสถานที่อื่นต่อการชวนกันไปกินข้าวต้ม และถ้าหากเกิดความพอใจซึ่งกันและกันแล้วอาจนำไปสู่การเลือกคู่และการมีเพศสัมพันธ์อย่างไม่ถาวรต่อไป

ภาวะสังคมเมืองที่มีลักษณะเป็นสังคมบริโภคนิยม การใช้วิถีชีวิตในแต่ละวันและการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ของวัยรุ่นมีลักษณะและรูปแบบที่ผู้วิจัยสนใจศึกษามาก เนื่องจากวัยรุ่นที่เข้ามาอยู่ในสังคมเมืองล้วนแต่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นจึงมีเวทีในการพบปะกันที่มีวัตถุประสงค์หลายหลาย การสื่อสารเพื่อการเลือกคู่จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมในอดีต เพราะเป็นการสื่อสารเฉพาะกลุ่มที่ต้องอาศัยประสบการณ์ร่วมของกลุ่ม มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดในวิธีการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การเลือกคู่ และนำไปสู่ปัญหา รวมทั้งผลกระทบอื่นๆ เช่น การตั้งครรภ์ การทำแท้ง และเกิดปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง การออกจากสถานศึกษาก่อนเวลา (Drop out) และการติดเชื้อ HIV ฯลฯ เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน
2. เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการสื่อสารเพื่อเลือกคู่ของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบถึงวิถีชีวิตของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน
2. ได้ทราบถึงรูปแบบและวิธีการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน
3. สังคมเกิดความเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของพฤติกรรมวัยรุ่นในปัจจุบัน และเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ที่สนใจในปัญหาของวัยรุ่นได้เล็งเห็นความสำคัญของวัยรุ่น และมีนโยบายในการทำงานกับวัยรุ่นอย่างจริงจัง รวมทั้งสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสื่อสาร หมายถึง การที่วัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืนส่งความหมายถึงกัน โดยอาศัยภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาสัญลักษณ์ การแสดงออกของท่าทาง ฯลฯ เพื่อส่งความหมายให้บุคคลที่ตนเองสนใจได้รู้และเข้าใจ ทั้งที่เป็นเพศเดียวกันหรือต่างเพศ เพื่อให้ผู้รับสื่อเกิดความเข้าใจ

การเลือกคู่ หมายถึง การที่วัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืนเลือกคนที่ตนเองสนใจ ซึ่งมีทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ เพื่อเป็นแฟนเที่ยว เพื่อนนอน หรือมีเพศสัมพันธ์ แต่เป็นการเลือกคู่ที่ไม่ถาวร

วัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน หมายถึง วัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่เรียนหนังสือและไม่ได้เรียนหนังสือ มีอายุระหว่าง 13-25 ปี ที่มีพฤติกรรมชอบเที่ยวสถานบริการกลางคืนที่มีรูปแบบเป็นดิสโก้ทคในเขตเมืองเชียงใหม่

ดิสโก้ทค หมายถึง สถานบริการที่เปิดบริการในเวลากลางคืน มีการจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และอื่น ๆ มีการจัดแสดงดนตรีหรือการเปิดเพลงสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการ และสามารถเดินร่าได้ตลอดเวลา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร : กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษากลุ่มวัยรุ่นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ที่มีพฤติกรรมชอบเที่ยวสถานบริการกลางคืนในรูปแบบของคิสโก้เรค ที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเชียงใหม่ โดยศึกษาเป็นกรณีศึกษาจำนวนทั้งหมด 10 คน ซึ่งมาจากกลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มเกย์ กลุ่มกะเทย และกลุ่มขายบริการทางเพศ โดยคัดเลือกวัยรุ่นชาย 5 คน วัยรุ่นหญิง 5 คน และมีอายุระหว่าง 13-25 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ทั้งในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ต่างจังหวัด และเป็นวัยรุ่นที่เข้ามาพักอาศัยอยู่ในเขตเมืองเชียงใหม่โดยการเช่าที่พักอาศัยอยู่

ขอบเขตด้านเนื้อหา : การศึกษาครั้งนี้ศึกษากลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยวกลางคืน โดยครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานครอบครัว เช่น ประวัติส่วนตัว สถานะทางครอบครัว ปัญหาและความสัมพันธ์ทางครอบครัวระหว่างวัยรุ่นกับสมาชิกในครอบครัว
2. วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ขณะที่อยู่ในเมืองเชียงใหม่ กิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน พฤติกรรมการคบเพื่อน การเคลื่อนย้ายทางสังคม ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ อาชีพ รายได้ พฤติกรรมการเที่ยว ฯลฯ
3. รูปแบบและวิธีการสื่อสารเพื่อเลือกคู่ รูปแบบและวิธีการสื่อสารในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม ทั้งแบบวัจนภาษาและแบบอวัจนภาษา บริบทของการสื่อสาร ปัจจัยที่ทำให้ใช้วิธีการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ ผลของการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ ปัญหาในการสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ การแก้ไขปัญหา ฯลฯ